

Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙНИХ КОНЦЕПТІВ У
АНГЛОМОВНОМУ ЖІНОЧОМУ РОМАНІ»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи Ang1-M19z
спеціальності 014 Середня освіта
Мова і література (англійська)
Кітлярук Вікторія Іванівна

Керівник: **Фрасинюк Н.І.**,
кандидат філологічних наук,
старший викладач
кафедри англійської мови

Рецензент: Зданюк Т.В.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської мови

Кам'янець-Подільський - 2020 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЕМОЦІЙ В ЛІНГВОКОГНІТИВНОМУ (КОНЦЕПТУАЛЬНОМУ) АСПЕКТІ	7
1.1. Дослідження емоцій у гуманітарній парадигмі.....	7
1.1.1. Поняття «емоції» у філософії та психології.....	7
1.1.2. Розмежування понять «емоції» та «почуття».....	10
1.2. Концептуалізація емоцій у художньому тексті.....	13
1.2.1. Основні напрями дослідження концепту.....	13
1.2.2. Емоційний концепт у лінгвістиці.....	16
1.2.3. Художній концепт як одиниця індивідуально-авторської свідомості.....	18
Висновки до першого розділу	23
РОЗДІЛ 2. МОВНІ ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЕМОЦІЙ В АНГЛОМОВНОМУ ЖІНОЧОМУ РОМАНІ	25
2.1. Фонетичні засоби вираження емоцій.....	25
2.2. Лексичні засоби вираження емоцій.....	35
2.3. Лексико-семантичні стилістичні прийоми.....	36
Висновки до другого розділу	48
РОЗДІЛ 3. КОГНІТИВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ В АНГЛОМОВНОМУ ЖІНОЧОМУ РОМАНІ	51
3.1. Емоційні концепти як складники концептосфери емоційного стану художнього персонажа у жіночому романі.....	51
3.1.1. Емоційний концепт JOY.....	54
3.1.2. Емоційний концепт ANGER.....	58
3.1.3. Емоційний концепт SURPRISE.....	64
3.1.4. Емоційний концепт FEAR.....	69
Висновки до третього розділу	74
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77

ВСТУП

Емоції як невід’ємна складова життя людини привертала увагу видатних мислителів із давніх часів. Ще в працях античного філософа Аристотеля емоції розглядалися як особливий вид пізнання. Дослідженню емоцій, наданню тлумачень цього поняття, розробці різноманітних класифікацій емоцій, визначенню базових емоцій, установленню їх функцій тощо присвячено багато ґрунтовних праць відомих філософів (Аристотель, Б. Спіноза), психологів (Є. Ільїн, В. Леонт’єв, О. Леонт’єв, П. Сімонов та ін.).

Лінгвісти вже давно звернули увагу на питання реалізації емоцій у тексті. Можливість текстів викликати хвилювання, впливати, змушувати читачів переживати, приносити їм задоволення завжди вважалася їхньою імманентною якістю. З огляду на це, природа емоцій вивчається з лінгвістичної точки зору.

Актуальність дипломної роботи магістра визначається її відповідністю загальним спрямуванням сучасної лінгвістики, зокрема когнітивних досліджень художньої семантики, на вивчення когнітивних процесів у художньому тексті, а саме в жіночому романі.

Об’єктом дослідження є номінативні засоби вираження емоційних концептів у англійському жіночому романі.

Предмет дослідження – лінгвокогнітивна специфіка текстової реалізації номінативних засобів вираження емоційних концептів у англійському жіночому романі.

Мета дипломної роботи магістра полягає в установленні лінгвокогнітивних особливостей вербальної репрезентації емоційних концептів у жіночому романі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв’язання таких **завдань**:

- розмежувати такі базові поняття як «емоції» та «почуття»;
- зробити аналітичний огляд основних напрямів осмислення поняття «концепт»;

- висвітлити теоретико-методологічні засади дослідження емоційного концепту у лінгвістиці;
- виявити номінативні засоби репрезентації емоційних концептів у художньому тексті;
- розкрити особливості вербальної репрезентації емоційних концептів у жіночому романі;

Матеріалом дослідження слугують жіночий роман Шарлоти Бронте «Jane Eyre» (*Jane Eyre*, 1847), роман Луїзи Мей Олкет «Little Women» (*Little Women*, 1868), К. Шопен «The Awakening» (*The Awakening*, 1899).

Для розв'язання поставлених завдань на різних етапах дослідження використовувались різні методи та прийоми лінгвістичного аналізу у поєднанні із загальнонауковими (*спостереження, опис, систематизація, індукція, дедукція*) та емпірико-теоретичними (*аналіз, синтез*) методами. У руслі лінгвокогнітивного аналізу застосовано такі спеціальні методи і прийоми: *інтерпретаційно-текстовий* аналіз – для виокремлення із досліджуваних романів емоційних контекстів, *компонентний* аналіз – для визначення семного складу вербальних репрезентантів концептів, *дескриптивний* і *лінгвостилістичний* аналіз – для встановлення типу значення номінативних засобів (прямого або непрямого), *системно-функціональний* аналіз – для систематизації та класифікації різних типів номінативних репрезентантів емоційних концептів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дипломній роботі магістра здійснено дослідження вербальних і невербальних засобів вираження емоційних концептів у жіночому романі з опорою на методологічні засади лінгвокультурології когнітивної лінгвістики та з урахуванням специфіки жіночої прози вікторіанської доби.

Теоретична цінність роботи полягає в тому, що вивчення засобів вираження емоційних концептів в англійській мові допоможе надалі поглибити теоретичні питання контрастивного мовознавства, семасіології,

концептології. Лексичні одиниці, що вербалізують концепт, дають змогу показати специфічне бачення фрагмента світу життя представниками англійської мовної спільноти.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані в процесі викладання теоретичних курсів з англійської лексикології, лінгвокультурології та когнітивної лінгвістики, а також у подальших концептологічних дослідженнях.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків та списку опрацьованих джерел і літератури.

У **Вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації, сформульовано мету і завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, окреслено матеріал і використані методи аналізу, сформульовано основні положення, що виносяться на захист, розкрито новизну одержаних результатів, їхнє теоретичне і практичне значення, наведено дані про апробацію основних положень дисертації та публікації, описано структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі «Теоретичні засади вивчення емоцій в лінгвокогнітивному (концептуальному) аспекті» диференційовано поняття «емоції» та «почуття»; розкрито різні підходи до класифікації емоцій у гуманітарних науках; проаналізовано основні напрямки дослідження поняття «концепт»; висвітлено природу художнього концепту як одиниці індивідуально-авторської свідомості.

У другому розділі «Мовні засоби репрезентації емоцій в англomовному жіночому романі» визначено і описано лексичні, лексико-семантичні, синтаксично-експресивні та графічно-експресивні номінативні засоби вираження емоційних концептів у жіночому романі.

У третьому розділі «Когнітивні засоби вираження емоційних концептів у англomовному жіночому романі» реконструйовано емоційні концепти, які структурують позитивні та негативні емоції в жіночому романі; змодельовано

семантико-асоціативні поля ключових емоційних концептів JOY/РАДІСТЬ, ANGER/ГНІВ, SURPRISE/ЗДИВУВАННЯ, FEAR/СТРАХ.

У **Загальних висновках** узагальнено теоретичні та практичні результати проведеного дослідження та окреслено перспективи подальшої наукової роботи в цьому напрямі.

Апробація результатів дослідження. Основні тези роботи були представлені автором на звітній науковій конференції студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Аналіз емотивно-маркованих контекстів виявив особливості вербальної репрезентації емоційного стану художнього персонажа, зумовлену різнорівневими засобами – фонетичними, лексичними, лексико-семантичними, синтаксичними та графічними.

Проаналізувавши роман Шарлоти Бронте «Jane Eyre», Луїзи Мей Олкет «Little Women», Кейт Шопен «The Awakening», ми виявили такі фонетичні і графічні засоби вираження емоцій як розділові знаки (знак оклику, крапка, тире), курсив, капіталізація та дефіксація.

Знак оклику вживається для графічного оформлення вигуків, звертання, які передають різні емоції: страх, здивування, захоплення, смуток, огиду та інші. Найчисельнішими є структурні одиниці, що мають функцію розповідного, питального і спонукального речення. У текстах автори використовують знак оклику у кінці різних типів речення, щоб надати контексту, емотивного забарвлення. Розповідні речення із знаком оклику найчастіше виражають емоції розпачу, обурення. Питальні речення із знаком оклику передають емоції подиву, інтересу, та відчаю. Спонукально-окличні речення передають емоції радості, бажання привернути увагу, розпачу, невдоволення, страху, злості, ненависті.

У романах часто зустрічаються такі комбінаторні поєднання: вигук+звертання, вигук+розповідно-окличне речення, вигук+спонукально-окличне речення, вигук+плюс структурні одиниці, що починаються з питальних слів What, How, вигук+емфатична конструкція+розповідне окличне речення, вигук+звертання+оклично-питальне речення, звертання+спонукально-окличне речення, звертання+розповідно-окличне речення, спонукально-окличне речення+вигук, звертання+спонукально-окличне речення.

Емоційні паузи є типовими для діалогів у аналізованих романах і зазвичай передають схвильований стан персонажа. Паузи, які графічно

передаються за допомогою тире, передають переривання мови і відповідно мовного ланцюга, що свідчить про емоційний стан персонажу.

До лексичних засобів, що називають емоції належать іменники, прикметники, прислівники та дієслова. Найуживанішими вербалізаторами є іменники, які передають такі емоції як щастя, відчай, інтерес, впевненість, жаль, огида, здивування, представлено відповідними іменниками *happiness, despair, interest, confidence, pity, disgust, confidence surprise*:

Актуалізація цих емоцій у прямих значеннях, підтверджуються їх словниковими дефініціями. Емоційний стан вербалізується прислівниками, прикметниками: та дієсловами. Проаналізувавши фонетичні засоби вираження емоцій в аналізованих романах, було визначено, що розділові знаки відіграють важливу роль і створюють додаткове емоційне навантаження.

Знак оклику вживається для графічного оформлення вигуків і звертання, які передають різні емоції: страх, здивування, захоплення, смуток, огиду та інші. Найчисельнішими є структурні одиниці, що мають функцію розповідного, питального і спонукального речення. У текстах автори використовують знак оклику у кінці різних типів речення, щоб надати контексту, емотивного забарвлення. Розповідні речення із знаком оклику найчастіше виражають емоції розпачу, обурення. Питальні речення із знаком оклику передають емоції подиву, інтересу, та відчаю. Спонукально-окличні речення передають емоції радості, бажання привернути увагу, розпачу, невдоволення, страху, злості, ненависті.

У романах часто зустрічаються такі комбінаторні поєднання: вигук+звертання, вигук+розповідно-окличне речення, вигук+спонукально-окличне речення, вигук+плюс структурні одиниці, що починаються з питальних слів What, How, вигук+емфатична конструкція+розповідне окличне речення, вигук+звертання+оклично-питальне речення, звертання+спонукально-окличне речення, звертання+розповідно-окличне речення, спонукально-окличне речення+вигук, звертання+спонукально-окличне.

Емоційні паузи є типовими для діалогів у аналізованих романах, і зазвичай передають схвильований стан персонажа. Паузи, які графічно передаються за допомогою тире, передають переривання мови і відповідно мовного ланцюга, що свідчить про емоційний стан персонаж. Іншими важливими засобами графічного виділення емоцій є курсив, капіталізція і дефіксація.

До лексичних засобів, що називають емоції належать іменники, прикметники, прислівники та дієслова.

Найуживанішими вербалізаторами є іменники, які передають такі емоції такі емоції як щастя, відчай, інтерес, впевненість, жаль, огида, здивування, представлено відповідними іменниками *happiness, despair, interest, confidence, pity, disgust, confidence surprise*. Актуалізація цих емоцій у прямих значеннях, підтверджуються їх словниковими дефініціями.

Другу за кількістю лексичних одиниць групу лексико-семантичних засобів прямої номінації, що називають емоції складають прислівники. Найвживанішими є прислівники *happily, unhappily, gladly, angrily, furiously, fiercely, nervously*.

Меншу групу лексичних одиниць, які описують емоції складають прикметники *happy, unhappy, glad, sorry, angry, furious, nervous*. Використовуючи ці прикметники у мовленні, персонажі цим підсилюють емоційну напругу і привертають увагу адресата.

Дієслова як лексичні вербалізатори утворюють найменшу групу, що називають емоційний стан художнього персонажа. До них ми відносимо слова *laugh, smile, hate, to be glad*.

Лексико-семантичні стилістичні прийоми – метафора, образне порівняння й епітет, будучи засобами непрямой стилістичної номінації емоційного стану художнього персонажа, передають в емотивно-маркованих контекстах як позитивні («радість», «задоволення», «співчуття» та ін.), так і негативні («обурення», «злість», «роздратованість», «зневага» та ін.) емоції

героїв в образній формі і тим самим допомагають виявити характерну ознаку ідіостилю авторів жіночої прози.

Проведений аналіз показав, що об'єктами для метафоричного переосмислення у романах стають живі істоти, насамперед головні персонажі творів. Емоція «співчуття» і «жалю» стосовно людини в стані постійної схвильованості і страждання передаються такими метафорами як *deeply agitated, large tears trembled in her eyes and rolled down her cheeks, the lady's whole frame seemed shaken, wept aloud*, які перетворюють людину на річ, – *poor thing* «бідолашна» і на беспорядну тварину – *poor lonely lamb* «бідне самотнє ягнятко».

Образне порівняння, яке супроводжується словами *like* «як», *as if* «немов», *as* «як» має в романах зоологічний, предметний і природний характер. Найчастіше художні персонажі порівнюються з тваринами: *she's like a mad cat, glaring like a hungry wolf, looked like a grasshopper, like a little lark, feeling like a shorn sheep, like a dragon, feel like a fly*,

Часто художні персонажі, дорослі люди, порівнюються з дітьми. Емоції, які вербалізують порівняння *like a child*, можуть бути різними: людина може і плакати, як немовля, і радіти, як дитина, і бути вередливою, як неслухняне дитя.

Серед синтаксичних експресивних засобів, які здійснюють непряму стилістичну номінацію емоційного стану художнього персонажа, ми виявили окличні речення і повтори.

Значна кількість окличних речень у досліджуваних емоційних концептів із аналізованих творів засвідчує надмірну емоційність художніх персонажів у жіночому романі як жінок, так і чоловіків, оскільки окличними реченнями вони безпосередньо виражають свій емоційний стан. Окличні речення часто супроводжуються авторськими ремарками (авторська номінація), у яких виражено інтенсивність емоційного стану персонажа, а саме: *exclaim, cry, ejaculate, shout, remark, commence, mutter, lisp*. Найбільш уживаними вважаємо окличні речення за такими моделями: *What + N!, How + Adj!*

Повтори характеризують значну напруженість емоційного стану художнього персонажа, особливо, у поєднанні з окличними реченнями вони виражають схвильованість людини, яка повторює слова, щоб на них звернули увагу, виражаючи обурення або благання. Повторюватися можуть окремі слова: "Help! help! help!" *three times rapidly* "; словосполучення: "For shame! for shame!"; речення або його частина: "*Let me go, – let me go to Millcote too!* " *she cried* " .

Ядерну зону семантико-асоціативного поля вербалізаторів ключового емоційного концепту JOY/РАДІСТЬ утворюють, насамперед, похідні словоформи від лексеми *joy*, визначені на основі дериваційного аналізу іменника *joy*., яку доповнює значна кількість синонімів: іменника *joy*: *blessedness, bliss, contentment, delight, ecstasy, elation, enjoyment, euphoria, exhilaration, exultation, felicity, gladness, jollity*; прикметника *joyful*: *cheer, cheerful, elated, glad, joyous, jubilant*; прислівника *joyfully*: *cheerfully, gladly, joyously, merrily, rapturously* та ін.: дієслова *to joy*: *to be glad, to be pleased*.

Засобами прямої лексико-семантичної номінації називаються дії персонажів, які супроводжують прояви емоції “радість”, а саме *cheerful smile, clap the hands, could not help smiling, rub joyously the hands, face is brightened, chafing the hands, laughing eyes, reply merrily*.

Ближню периферію семантико-асоціативного поля вербальних репрезентацій ключового емоційного концепту JOY/РАДІСТЬ сформовано: метафорами: *face brightened, eyes laughed, eyes sparkled, lit* та ін.; епітетами: "*How pleasant and calm* "; образними порівняннями: *He liked that too – admired it artlessly, like a child*.

Емоційний концепт ANGER/ГНІВ вербалізується значною кількістю синонімів до: іменника *anger*: *agony, annoyance, birse, cholera, exasperation, ferocity, furor, fury, indignation, irateness, ire, irritation, lividness, madness, outrage, passion, rage, resentment, spleen, temper, vexation, wrath*; прикметника *angry*: *ferocious, fierce, furious, ill-tempered, indignant, irritable, mad, outrageous, passionate, resentful, violent, wrathful* та ін.; прислівника *angrily*: *ferociously,*

fiercely, furiously ‘розлючено’, *indignantly, irefully, irritably, madly, outrageously, passionately, resentfully, violently, wrathfully* та ін.; дієслова to anger: *to annoy, to exacerbate, to exasperate, to fret, to irritate, to nettle, to make angry, to make cross* ін.

Ближня периферія семантико-асоціативного поля вербальних репрезентацій ключового емоційного концепту ANGER/ГНІВ представлена метафорами: *ears became red with rage, eyes sparkling irefully, face looked swelled and furious, utter with closed teeth, grinding the teeth, face grew red with passion, to answer snappishly*; епітетами *ferocious gaze, angry countenance* та ін.; образними порівняннями: *to glare like a wolf, to answer like a dragon*; низкою окличних речень: *"What! you revert to Mr. Rochester as a model! Order! No snivel!*"; комбінацією окличних речень із повторами: *"You thought! you thought!*"; комбінацією синтаксичних стилістичних прийомів (окличних речень і повторів) із графічними стилістичними прийомами (капіталізацією).

Ядерну зону семантико-асоціативного поля вербалізаторів ключового емоційного концепту SURPRISE/ЗДИВУВАННЯ утворюють, насамперед, похідні словоформи від лексеми *surprise*, визначені на основі дериваційного аналізу іменника *joy*, яку доповнює значна кількість синонімів: іменника *surprise*: *amazement, astonishment, marvel, miracle, perplexity, shock, wonder, wonderment*; дієслова *to surprise*: *amaze, appal, astonish, astound, dumbfound, shock, shudder, stun, stupefy, thunderstrike, wonder*; дієприкметника *surprised / surprising*: *amazed / amasing, astonished / astonishing, marvelous, shocked / shoking, wonderful*.

Особливістю ближньої периферії семантико-асоціативного поля вербальних репрезентацій ключового емоційного концепту SURPRISE/ЗДИВУВАННЯ є незначне застосування таких засобів непрямой стилістичної номінації, як лексико-семантичних стилістичних прийомів (метафори, епітети, образні порівняння), що компенсується синтаксичними й графічними стилістичними прийомами, які інтенсифікують вираження

художніми персонажами емоції “здивування”, позначеної засобами прямої лексико-семантичної номінації.

Ядерна зона семантико-асоціативного поля вербальних репрезентантів ключового емоційного концепту FEAR/СТРАХ сформована похідними словоформами від іменника *fear* і його синонімами: іменника *fear*: *alarm, dismay, dread, fright, horror, nomophobia, panic, scare, terror, trepidation*; дієслова *to fear*: *to be afraid of, to be alarmed, to be terrified, to frighten, to tremble*; прикметників *fearful / fearsome*: *alarming, awful, dreadful, frightful*; прислівника *fearfully*: *alarmingly, awfully, dreadfully, frightfully, furiously*.

На ближній периферії семантико-асоціативного поля ключового емоційного концепту FEAR/СТРАХ розташовано засоби непрямої стилістичної номінації, зокрема, лексико-семантичні і синтаксичні такі стилістичні прийоми: повтори слів: *Yes, yes; "Why? How?"*; метафора: *"My blood was again running cold."*; капіталізація: *"You are BAD"*.

Дальню периферію семантико-асоціативного поля вербальних репрезентацій ключових емоційних концептів JOY, ANGER, FEAR, SURPRISE, представлено засобами опосередкованої лексико-семантичної номінації приховування, стримування або маскування художніми персонажами емоцій радості, злості, страху, здивування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз художнього твору [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://studopedia.net/11_28469_hh-analiz-hudozhnogo-tvoru.html
2. Анохин П. К. Эмоции. Психология эмоций : Тексты. М., 1984. 288 с.
3. Аристотель О душе. Сочинения в 4-х т. ; [пер. с дгр. П. С. Попова, испр. и доп. М. И. Иткиным с примеч. А. В. Сагадеева]. М. : Мысль, 1976. С. 371–448.
4. Арутюнова Н. Д. Образ (опыт концептуального анализа). *Референция и проблемы текстообразования* : сб. науч. трудов. М. : Наука, 1988. С. 117–129.
5. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт. М. : Наука, 1988. 388 с.
6. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. М., 1999. 896 с.
7. Арутюнова Н. Д. Истина. Добро. Красота : Взаимодействие концептов. *Логический анализ языка. Языки эстетики : Концептуальные поля прекрасного и безобразного* : [сборник]. М. : Индрик, 2004. С. 5 – 30.
8. Бабушкин А. П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка. Воронеж : Изд-во ВГУ, 1996. 104 с.
9. Бабенко Л.Г., Казарин Ю.В. Лингвистический анализ художественного текста. М. : Флинта : Наука, 2004. 496 с.
10. Бабенко Л. Г. Филологический анализ текста. Основы теории, принципы и аспекты анализа : учебник для вузов. М. : Академический проект; Екатеринбург : Деловая книга, 2004. С. 108.
11. Борисов О. О. Мовні засоби вираження емоційного концепту СТРАХ : лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі сучасної англomовної художньої прози) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови”. Донецьк, 2005. 20 с.
12. Винославська О. В. Психологія [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavska_psihologiya/part3/3101.htm
13. Волкова М. Ю. Особливості лінгвостилістичного аналізу художніх творів. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://sevntu.com.ua/jspui/bitstream/123456789/2196/1/102-02.pdf>

14. Воркачев С. Г. Концепт как “зонтиковый термин”. *Язык, сознание, коммуникация*. Вып. 24. М., 2003. С. 4–12.
15. Выготский Л. С. Психология искусства. М. : Искусство, 1986. 573 с.
16. Гендер и эмоции. Учебное пособие [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://zadocs.ru/filosofiya/24041/index.html?page=33>
17. Губа Л.В. Художній концепт як репрезентант поетичної мовної свідомості. *Молодий вчений. Філологічні науки*. 2018. № 3(55). С. 616-619., с. 617-618.
18. Гранько Н. К. Емоції у психології та лінгвістиці. *Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна*. 2002. № 567. С. 243–250.
19. Емоції, почуття, настрої, афекти, стреси [Електронний ресурс]. Режим доступа http://studme.com.ua/154101045648/psihologiya/emotsii_chuvstva_nastr_oeniya_affekty_stressy.htm
20. Экспресивність [Електронний ресурс]. Режим доступа : <http://litmisto.org.ua/?p=7208&page=2>
21. Емоційно-експресивне забарвлення слів [Електронний ресурс]. Режим доступа : http://studopedia.com.ua/1_137710_emotsiyno-ekspresivne-zabarvlennya-sliv.html
22. Емоції як об’єкт лінгвістичних досліджень [Електронний ресурс]. Режим доступа : http://www.rusnauka.com/6_SWMN_2015/Philologia/3_187807.doc.htm
23. Емоції, почуття, настрої, афекти, стреси [Електронний ресурс]. Режим доступа: http://studme.com.ua/154101045648/psihologiya/emotsii_chuvstva_nastr_oeniya_affekty_stressy.htm
24. Изард К. Э. Психология эмоций. СПб. : Питер, 2000. 464 с.
25. Ильин Е. П. Эмоции и чувства. СПб : Питер, 2001. 752с.
26. Калита А.А. Фонетичні засоби актуалізації смислу англійського емоційного висловлювання. К. : КДЛУ, 2001. С. 24–37.
27. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 477 с.
28. Карасик В. И. Языковая матрица культуры. Волгоград : Парадигма, 2012. 448 с.

29. Красавский Н. А. Динамика эмоциональных концептов в немецкой и русской лингвокультурах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук. 10.02.04. Волгоград, 2001. 38с.
30. Красавский Н. А. Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах. Волгоград : Перемена, 2001. 494 с.
31. Красавский Н. А. Образные и ценностные признаки эмоционального концепта «гнев» (на материале немецких и русских пословиц) [Текст]. *Молодой ученый*. 2015. №6. С. 823 - 826.
32. Кубрякова Е.С. Краткий словарь когнитивных терминов. М. : Филол. ф-т МГУ им. М. В. Ломоносова, 1997. С. 90–93.
33. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы и эмоции [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://flogiston.ru/library/leontev>
34. Лихачов Д. С. Внутрішній світ художнього твору. *Питання літератури*. № 8, 1968. С. 74 – 87.
35. Ляпин С. Х. Концептология: к становлению подхода. *Концепты. Научные труды. Центр концепта*. 1997. Вып. I. С. 11 – 35.
36. Макдауголл У. Различение эмоции и чувства. *Психология эмоций* : М., 1984. С. 103–107.
37. Маклаков А. Г. Общая психология. Спб, 2008. 581 с.
38. Маслова В. А. Введение в лингвокультурологию : [учеб. пособ.]. М. : Наследие, 1997. 237 с.
39. Маслова В. А. Поэт и культура: концептосфера Марины Цветаевой. М. : Флинта, 2004. 256 с.
40. Малярчук О.В. Емоційний концепт Щастя: етимологічні та структурні характеристики. [Електронний ресурс].Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/11761/1/25.pdf>
41. Мац І. І. Різновиди емоцій та способи їх вербалізації (на матеріалі англійської мови). [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/3511/1/03miiesv.pdf>

42. Мельник Т. Образність художнього тексту через призму лінгвістичного аналізу. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://gagago.ru/tamara-melenik-obrazniste-hudojneogo-tekstu-cherez-prizmu.html>
43. Нерознак В. П. От концепта к слову: к проблеме филологического концептуализма. *Вопросы филологии и методики преподавания иностранных языков*. Омск, 1998. С. 80 – 85.
44. Никитин М. В. Основы лингвистической теории значения : [учеб. пособие]. М. : Высш. шк., 1988. 168 с.
45. Ніконова В. Г. Художній концепт: поетико-когнітивний підхід. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія*. 2006. Т. 9, № 2. С. 51– 59.
46. Ніконова В. Г. Концептуальний простір трагічного в п'єсах Шекспіра: поетико-когнітивний аналіз : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.04. К., 2008. 558 с.
47. Палеева Е. В. Концептуальный анализ как метод лингвистических исследований / Е. В. Палеева. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://tl-ic.kursksu.ru/pdf/008-11.pdf>
48. Полюжин М.М. Про теоретичні засади когнітивного підходу до дискурсивного аналізу. *Studia Germanica et Romanica*. Донецьк: ДонНУ, 2004. Т. 1., № 3. С. 32 – 42.
49. Попова З. Д., Стернин Й. А. Понятие «концепт» в лингвистических исследованиях. Воронеж: Издательство Воронежского гос. ун-та, 1999. 30 с.
50. Попова З. Д., Стернин И. А. Очерки по когнитивной лингвистике. Воронеж : Истоки, 2003. 191 с.
51. Приходько А.И. Проблемы эмоций в зарубежной социальной психологии. *Вопросы психологии*. 2009. № 1. С. 141–152.
52. Розуміння емоцій та почуттів. Загальна психологія [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://info-library.com.ua/books-text-4773.html>
53. Симонов П. В. Теория эмоций. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.scorcher.ru/neuro/science/emotion/simonov.php>

54. Солощук Л.В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі : [монографія]. Харків : Константа, 2006. 300 с.
55. Спиноза Б. Етика [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://vzms.org/spinoza.htm>
56. Степанюк М. П. Базові емоції у романі “Джейн Ейр” Ш.Бронте. *Стратегія розвитку України в глобальному середовищі Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції 21-24 листопада 2012 р.* Сімферополь : Кримський інститут бізнесу, 2012. С. 150 –152.
57. Старко В.Ф. Концепт ГРА в контексті слов'янських і германських культур (на матеріалі української, російської, англійської та німецької мов): Автореф. дис. ... кандидата філол. наук. 2004. 16 с.
58. Степанюк М.П. Емоційність у художньому мовленні. *Актуальні проблеми сучасної філології : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 21 вересня 2012 р.). Київ : Вид-во НУБіП, 2012. С. 91– 93.
59. Степанюк М. П. Вербалізація емоційних концептів у романі Ш. Бронте «Джейн Ейр». *Наукові записки. Випуск 116. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград, 2013. С. 633 – 636.
60. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры. Опыты исследования. М. : Школа “Языки русской культуры”, 1997. 824 с.
61. Телия В.Н. Механизмы экспрессивной окраски языковых единиц. *Человеческий фактор в языке. Языковые механизмы экспрессивности*. М.: Наука, 1991. С. 36 – 66.
62. Фрумкина Р.М. Концепт, категория, прототип. *Лингвистическая и экстралингвистическая семантика*. М. : ИНИОН РАН, 1992. С. 28– 43.
63. Черкасова И.П. Лингвокультурный концепт «ангел» в пространстве художественного мышления: Монография. Армавир: АГПУ, 2005. 256 с.
64. Чернейко Л. О. Оценка в знаке и знак в оценке. *Филологические науки*. 1990. № 2. С. 72–81.
65. Шаховский В. И. О лингвистике эмоций. Волгоград : Перемена, 1995. 315с.
66. Шевченко И. С. Подходы к анализу концепта в современной когнитивной

лингвистике. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2006. № 725. С. 192–195.

67. Экман П. Психология эмоций [Emotions Revealed: Recognizing Faces and Feelings to Improve Communication and Emotional Life]. СПб. : Питер, 2010. 336 с.

68. Diller Н. J. Emotions and the Linguistics of English. Proceedings. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://vzms.org/diller.htm>

69. Jackendoff, Ray Language, Consciousness, Culture: Essays on Mental Structure (Jean Nicod Lectures). Cambridge, MA: MIT Press, 2007. p. 403.

70. Kovences, Z. Emotion Concepts / Z. Kovences. N.Y., 1990. p. 3 74.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

71. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. Изд 3-е стереотипное М. : КомКнига, 2005. 576 с.
72. ЛЕС — Лінгвістичний енциклопедичний словник Лингвистический энциклопедический словарь. М. : Советская энциклопедия, 1990. 685 с.
73. Карпенко Л. А. Краткий психологический словарь. М. : Политиздат, 1985 431 с.
74. Словник літературознавчих термінів [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ukrlib.com.ua/encycl/slovnyk/index.php?let=6>
75. Фразеологічний словник [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/128720>
76. LDCE — Longman Dictionary of Contemporary English [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ldoceonline.com/>
77. MED — Macmillan English Dictionary [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.macmillandictionaries.com/>
78. MWD — Merriam-Webster Dictionary [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.merriam-webster.com/>
79. WRUD — Webster's Revised Unabridged Dictionary (1913)

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- 80.Charlotte Bronte. Jane Eyre. [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://www.online-literature.com/brontec/janeeyre/>
- 81.Louisa May Alcott. Little Women. [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://www.online-literature.com/alcottl/litlewoman/>
- 82.Kate Chopin. The Awakening. [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://freeditorial.com/en/books/the-awakening>